

ՀԱՅ ԴՐԱՍԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Հ. Կղեմէս Սիպիւեանի «Դասաւորութիւն Ռուբինեան Դրամեց» անուն երկին 77-րդ էջին մէջ, (յաւելուած Հեղինակին) կը խօսուի Լևոն Բ.ի իշխան եղած ժաւանակ զորոշմել տուած զրաձնեւրուն վրայ, որոնք հազուագիւտ ալ են արդէն:

Ըստ Հ. Սիպիւեանի հաւաստումին միայն երկու հատ պղինձ դրամ գտնուած է այդ շրջանէն . . . «ուրիշ երրորդ պղինձ մը «տեսնուած. չէ, և ո՛չ ալ արծաթի այս «ձեռով դրամ մ'երեցած է, որուն զիւտը «շատ ցանկալի է, թէպէտ չի յուսաւ «ցուիր»:

Մօտաւորապէս քառասուն տարի անցած է «Դասաւորութիւն Ռուբինեան Դրամեց»ի հրատարակութենէն ի վեր, և

չկարենալով՝ ժառանգ բառով զոհ եղեր է», պարզ է որ, բացատրութիւնը քիչ մը քաշըշուք է, և «ժառանգ» բառը զրեւը անիմաստ:

Արդ, իմ ձեռք անցուցած օրինակիս վրայ, որ կատարելապէս նոյնն է Հ. Սիպիւեանի ստորագրած օրինակին, երկու կողմի պատկերներով, — (Ա. կողմ թազաւորն ասպետական զգեստով ու ձեռով՝ ձախ կողմը կը ձիավարէ, գլուխն երկաթէ սաղաւարտ. Բ. կողմ. Ջարդարուն խաչ, չորս անկիւնները մահիկ) — ու նոյն իսկ ծաւալով, շատ որոշ կը կարգացուի:

Ա. կողմ. Լեւոն Մոռա Այ

Բ. կողմ. Որդի Ստեփանէի
Թերևս առարկուի, թէ իմ ձեռք անցը-



չեմ գիտեր ալ թէ յետ այնու արդեօք բարեբախտ գիւտ մը եկած է ժառելու Հ. Սիպիւեանի յոռեստութիւնը:

Եւ սակայն, ուրախ եմ յայտնելու որ բախտն ունեցայ ձեռք անցընելու Լևոն Բ.ի պղինձ դրամ մը, զորոշուած իր իշխան եղած ժամանակ:

Դիւտը շահեկան է ո՛չ թէ անոր համար որ հազուագիւտ դրամի երրորդ օրինակ մը մէջտեղ կ'ելլէ, այլ անոր համար որ, իմ ձեռք անցուցած օրինակով կարելի կ'ըլլայ սրբազրել սխալ ընթերցանութիւն մը անոր արձանագրութեան, որ մէջ բերուած է Հ. Սիպիւեանէ:

Թիրախի՝ Հ. Սիպիւեան, այսպէս կը կարգայ այդ դրամին արձանագրութիւնը:

Ա. կ. Լեւոն ժառանգ՝

Բ. կ. Որդի Ստեփանէի

Որչափ ալ Հ. Սիպիւեան ջանայ բացատրել, թէ . . . «թագաւոր բառը զնեւ

նել յաջողած դրամը փոփոխակ՝ մըն է արդէն գոյութիւն ունեցողին, ինչպէս որ Կիլիկեան Հայ դրամներ այլազան փոփոխակներով մէջտեղ ելած են:

Բայց կը տարուիմ մտածելու թէ՛ Հ. Սիպիւեան, լաւ չպահպանուած օրինակ մը ձեռք անցուցած ըլլալուն, սխալ ընթերցանութիւն մ'ըրած, և ըստ այնմ ալ արձանագրած է:

Կրկին ուշադիր գննութիւն մը, այդ օրինակին արձանագրութեան, հաւանօրէն հաստատէ. իմ ենթադրութիւնս, ու այս ձեռով վերջնականօրէն ճշգրտի մեր պատմութեան ամենէն փայլուն դէմքերէն մէկուն զորոշմել տուած դրամին ստորագրութիւնը:

Մ. Ե.

1. Մեր Թանգարանն եւս ունի նոյն այդ պղինձ դրամէն, Սիւտեանի մէջ (էջ 483) Աւերան հրատարակած է կարգաւով Հ. Սիպիւեանի նման լո. ի.